

Sygnatura akt I C 338/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

O., dnia 13 lipca 2020 r.

Sąd Rejonowy w Obornikach I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

Protokolant: Elżbieta Bieliniś

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2020 r. w Obornikach

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko P. L.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.428 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych – tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce przez r.pr. P. W. (1) ustanowionego z urzędu, która to kwota zawiera podatek od towarów i usług;
3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 3.041 złotych tytułem opłaty sądowej od pozwu, od której uiszczenia powódka została zwolniona postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 stycznia 2019 roku w sprawie o sygn. II Cz 34/19.

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26-02-2018 r. powódka D. K. wniosła o zasądzenie od pozwanego P. L. kwoty 60 811, 50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych. Podała, że pozwany jest legitymowany biernie w zakresie roszczenia powódki D. K. z tytułu nakładów poniesionych przez powódkę na nieruchomości położoną ul. (...) w P., dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...). P. L. jest bowiem spadkobiercą zmarłego M. L., ojca pozwanego, który to M. L. był współwłaścicielem przedmiotowej nieruchomości na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej wraz z W. L. (1), matką pozwanego, w czasie, gdy te nakłady zostały przez powódkę poniesione. Wskazała, iż w dniu 29-03-2019 r. W. L. (1) wraz z mężem M. L. (rodzicami pozwanego) zawarli z powódką i jej ówczesnym mężem A. K. umowę darowizny udziału wynoszącego 1/2 w prawie własności nieruchomości znajdującej się w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą i numerze KW (...). D. i A. K. przyjęli darowiznę i ustanowili na rzecz darczyńców nieodpłatne prawo użytkowania przedmiotu umowy na lat 41. Powódka burzliwie rozwiodła się z A. K.. Zaistniała sytuacja spowodowała, że powódka oraz M. L. i W. L. (1) obawiali się konsekwencji rozwodu powódki i ewentualnych roszczeń A. K. w stosunku do przedmiotowej nieruchomości. Dla uniknięcia komplikacji powódka przeniosła zwrotnie przedmiot darowizny na W. L. (1) i M. L.. A. K. odrębnym porozumieniem również przeniósł zwrotnie swój udział w nieruchomości. Powódka w okresie, gdy była – wraz z mężem A. K. – współwłaścicielką nieruchomości, w szczególności w latach 2002-2004, przeprowadziła z własnych środków gruntowną i kompleksową rozbudowę domu. Rozbudowa pochłonęła ok. 200 000 zł i w całości była finansowana przez powódkę. W. L. (1) i M.

L. w pełni akceptowali rozbudowę. W dniu 5-04-2012 r. zmarł M. L.. Po jego śmierci pomiędzy W. L. (1) a powódką doszło do konfliktu. Wskutek eskalacji tego konfliktu W. L. (1) doprowadziła do eksmisji powódki wraz z dziećmi. W dalszej kolejności powódka podała, że wytoczyła przeciwko W. L. (1) powództwo o zapłatę, początkowo co do kwoty 100 000 zł, które następnie rozszerzyła, po wyliczeniu nakładów przez biegłego, do kwoty 162 164, 00 zł. Sprawa toczyła się przed Sądem Okręgowym w Poznaniu pod sygnaturą XVIII C 161/1. W toku tego postępowania powódka uzyskała zabezpieczenie swojej wierzytelności poprzez ustanowienie hipoteki na udziale (5/8) W. L. (1) w prawie własności nieruchomości przy ul. (...) do kwoty 50 000 zł postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13-07-2015 r. Na dalszym etapie postępowania, po opinii biegłego, powódka zażądała dalszego zabezpieczenia przez ustanowienie na przedmiotowej nieruchomości kolejnej hipoteki przymusowej. Postanowieniem z dnia 17-10-2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił wniosek o dalsze zabezpieczenie. W uzasadnieniu wskazał, iż W. L. (1) posiada udział w prawie własności nieruchomości w 5/8 części. W pozostałym zakresie udział ten przysługuje P. L., synowi zmarłego M. L. oraz W. L. (1). Pozwany P. L. jest spadkobiercą M. i to w wyniku spadkobrania nabył posiadany udział. Wcześniej P. L. nie posiadał żadnego udziału w przedmiotowej nieruchomości. Tym samym – w ocenie powódki – konieczne stało się zwrócenie z powództwem o zapłatę także przeciwko P. L. jako drugiemu ze spadkobierców M. L., obok pozwanej w sprawie o sygn. akt XVIII C 161/15, W. L. (1). Powódka podała, że kwota żądania objętego niniejszym pozwem odpowiada wysokości roszczenia uprawnionej o zwrot nakładów w kwocie 162 164,00 zł (wyliczona przez biegłego w sprawie o sygnaturze akt XVIII C 161/15 Sądu Okręgowego w Poznaniu) w odniesieniu do wysokości udziału zobowiązanego w przedmiotowej nieruchomości (3/8), tj. co daje kwotę 60 811, 50 zł.

Przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie, powódka pismem z dnia 16-01-2018 r. wniosła do Tutejszego Sądu i udzielenie zabezpieczenia roszczeniu przysługującego jej od zobowiązanego P. L., o zapłatę kwoty 60 811, 50 zł, poprzez obciążenie udziału w części ułamkowej wynoszącego 3/8 w prawie własności nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) hipoteką przymusową w kwocie 60 811, 50 zł oraz o przyznanie od zobowiązanego na rzecz uprawnionej kosztów postępowania zabezpieczającego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 29-01-2018 r. Tutejszy Sąd w sprawie o sygn. I Co 40/18 udzielił zabezpieczenia roszczeniu wnioskodawczyni o zapłatę kwoty 60 811, 50 zł, przeciwko P. L., w ten sposób, że obciążył udział w wysokości 3/8 części przysługujący P. L. w nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą o nr (...) hipoteką przymusową w kwocie 30 405, 75 zł, a w pozostałym zakresie wniosek oddalił.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł pozwany.

Na skutek zażalenia postanowieniem z dnia 7-08-2018 r. w sprawie o sygn. akt XV Cz 996/18 Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że wniosek o udzielenie zabezpieczenia oddalił.

W dniu 30-06-2018 r. powódka wniosła o zwolnienie od kosztów sądowych w całości oraz o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego P. W. (2).

Postanowieniem z dnia 16-10-2018 r. Tutejszy Sąd zwolnił powódkę od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 2 000 zł, a w pozostałym zakresie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił. Jednocześnie oddalił wniosek powódki o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódła powódka.

Na skutek zażalenia postanowieniem z dnia 29-01-2019 r. w sprawie o sygn. akt II Cz 34/19 Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że w pkt 1 i 2 zwolnił powódkę od kosztów sądowych w całości, a w pkt 3. ustanowił dla powódki pełnomocnika z urzędu, którego wyznaczy Okręgowa Izba Radców Prawnych w P..

W piśmie z dnia 17-09-2019 r. pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika będącego adwokatem, wniosł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w

tym kosztów zastępstwa advokackiego w kwocie 5 400 zł oraz kosztu uiszczonych opłat skarbowej od pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi w kwocie 17 zł. Wskazał, że powódka pozwem w niniejszej sprawie dochodzi od pozwanego roszczenia o zwrot nakładów na nieruchomości znajdującą się w P., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą pod numerem (...). Przyznał, że powódka w dniu 15-09-2015 r. wniosła do Sądu Okręgowego w Poznaniu powództwo o zwrot nakładów na przedmiotową nieruchomość przeciwko matce pozwanego będącego spadkobiercą M. L., będącej właścicielką nieruchomości w części ułamkowej 5/8. Wskazał, że Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał prawomocny w części wyrok w sprawie w dniu 26-11-2018 r., sygn. akt XVIII C 161/15, zasądając od W. L. (1) na rzecz powódki kwotę w wysokości 36 350 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3-12-2012 r. do dnia zapłaty. Sąd uwzględnił zarzut potrącenia złożony przez W. L. (1) i pomniejszył należne powódce świadczenie o zwrot nakładów o wierzytelności W. L. (1) z tytułu spłacenia przez nią kredytu hipotecznego powódki w kwocie 36 392, 16 zł, a także wierzytelności wynikające ze sprawy o sygnaturze akt I Nc 318/15 w wysokości 3 442, 76 zł i ze sprawy Km 1810/14 w wysokości 4 896, 34 zł. W ocenie pozwanego powództwo jest zatem bezpodstawne, bowiem zapadł już częściowo prawomocny wyrok w sprawie o roszczenie dochodzone przez powódkę niniejszym pozwem. Ponadto świadczenie zostało spełnione w części z uwagi na uwzględniony zarzut potrącenia wyżej wymienionych kwot na rzecz W. L. (1). Zaspokojenie wierzyciela następuje zaś nie tylko w wyniku należytego wykonania zobowiązania, lecz m.in. w wyniku potrącenia. Prawomocnym w części wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu zasądzono na rzecz powódki kwotę w wysokości 36 350 zł wraz z odsetkami (łącznie 41 899, 10 zł), a kwota ta została w całości wraz z odsetkami dobrowolnie zapłacona przez W. L. (1) uprawnionej. Pozwany podniósł ponadto, że w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do wystąpienia z powództwem przeciwko P. L. – jako dłużnikowi solidarnemu, odpowiadającemu wraz z W. L. (1) za długi spadkowe spadkodawcy – M. L.. Zgodnie z przepisem art. 1034 § 1 k.c., do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. W. L. (1) – będąca stroną pozwaną przez powódkę w sprawie toczącej się w Sądzie Okręgowym w Poznaniu pod sygn. akt XVIII C 161/15, w trakcie trwania wskazanego postępowania była właścicielką 5/8 własności nieruchomości, w tym właścicielką 1/2 przedmiotowej nieruchomości w ramach ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej wraz z mężem M. L. oraz stroną umowy darowizny udziału we własności nieruchomości na rzecz powódki. Postępowanie dotyczyło zwrotu nakładów poniesionych przez powódkę na nieruchomość należącą do W. i M. L. w związku z odwołaniem darowizny udziału we własności nieruchomości przez W. L. (1). Pozwany i W. L. (1) są następcami prawnymi M. L.. Pozwany – P. L., syn M. i W. L. (1), nie był stroną zawieranej z powódką umowy darowizny nieruchomości i nie dokonał jej odwołania. Pozwany nabył udział w wysokości 3/8 nieruchomości w drodze dziedziczenia po swoim ojcu – M. L. – na podstawie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 10-10-2012 r. wydanego przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P., sygn. akt I Ns 407/12/8. W momencie wniesienia powództwa pozwany nie posiadał udziału we własności przedmiotowej nieruchomości. Na mocy umowy sprzedaży nieruchomości, zawartej w dniu 17-11-2017 r. przed notariuszem A. S., rep. A Nr 5482/2017 pomiędzy W. L. (1) P. L. i H. K., obecną właścicielką nieruchomości jest H. K.. Wobec tej okoliczności pozwany podniósł zarzut braku legitymacji biernej pozwanego, gdyż w momencie wytoczenia powództwa nie był on właścicielem nieruchomości, o czym powódka mogła się dowiedzieć, gdyż wniosek o wpis do księgi wieczystej wyłączający możliwość powołania się został złożony przez notariusza 17-11-2017 r. o godz. 15:06 zgodnie z treścią księgi wieczystej a pozew powódka złożyła w Tutejszym Sądzie w dniu 6-03-2018 r. W dalszej kolejności pozwany wskazał, że nawet gdyby przyjąć, że pozwany jest legitymowany biernie w niniejszej sprawie to roszczenie w zakresie zwrotu nakładów przysługuje w zakresie połowy ich wartości. Nakłady zostały dokonane na nieruchomość, w czasie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej D. i A. K. ze środków wchodzących w skład majątku wspólnego. Jednak małżeństwo D. i A. K. zostało rozwiązane przez rozwód przed wytoczeniem niniejszego powództwa, małżonkowie nie dokonali podziału majątku wspólnego, czego konsekwencją jest to, że udział każdego z małżonków w aktywach majątku wspólnego, w tym wierzytelności z tytułu nakładów na nieruchomość wynosi 1/2. Do czasu działu spadku za zobowiązania spadkowe spadkobiercy odpowiadają solidarnie. Zatem spełnienie świadczenia w całości tylko przez W. L. (1) na rzecz D. K., uprawnia W. L. (1) do skorzystania z regresu do P. L., ale w żaden sposób nie sprawia, że do dochodzenia roszczenia od tego współdłużnika solidarnego uprawniona staje się D. K., gdyż jej wierzytelność wygasła. W ocenie pozwanego, nawet, gdyby uznać, że spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności solidarnej W. L. (1) i P. L., to świadczenie zostało już w części spełnione w wyniku uwzględnienia zarzutu potrącenia wniesionego przez W. L. (1). Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu zasądzono na rzecz powódki kwotę w wysokości 36 350 zł wraz z odsetkami. Kwota

ta została wraz z odsetkami dobrowolnie zapłacona przez W. L. (1). W przypadku odmiennej wysokości świadczeń wobec dłużników solidarnych, solidarność utrzymuje się między dłużnikami do wysokości niższego długu. W związku z powyższym powódka mogłaby się domagać od P. L. jedynie kwoty zasądzonej wyrokiem od W. L. (1) na rzecz powódki w wysokości 36 350 zł wraz z odsetkami. Pozwany wskazał również, iż jeśli sprawa o zwrot nakładów na przedmiotową nieruchomość pomiędzy D. K. a W. L. (1), która nie została dotąd rozstrzygnięta w całości, gdyż na rozpatrzenie oczekuje apelacja D. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 26-11-2018 r., sygn. akt XVIII C 161/15, zakończy się oddaleniem w całości ww. apelacji, to zaktualizuje się zarzut powagi rzeczy osądzonej, czego konsekwencją winno być odrzucenie powódki przeciwko pozwanemu i umorzenie postępowania.

Na rozprawie w dniu 20-01-2020 r. strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Pełnomocnik powódki wniósł o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego udzielonych powódce z urzędu, a nadto – w wypadku oddalenia powództwa – wniósł o nieobciążanie powódki kosztami z uwagi na jej trudną sytuację osobistą i materialną. Jednocześnie oświadczył, że koszty zastępstwa procesowego nie zostały pokryte nawet w części. Pełnomocnik pozwanego sprzeciwił się zastosowaniu przepisu art. 102 k.p.c. w stosunku do powódki w wypadku oddalenia powództwa.

Na rozprawie w dniu 22-06-2020 r. pełnomocnik pozwanego, wskazał, że doszło do spełnienia całości świadczenia dochodzonego przez stronę powodową niniejszym pozwem wyłączeniem kwoty 5 400 zł, gdyż spodziewa się, iż wygra proces w tym zakresie. Nadto pozwany wskazał, że w niniejszej sprawie sąd jest związany wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu o sygnaturze I A Ca 168/19l.

Jednocześnie pełnomocnicy stron zgodnie oświadczyli, że stan faktyczny w niniejszej sprawie co do zasady odpowiedzialności jest niesporny i jest tożsamy z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15, z tym zastrzeżeniem, że strona powodowa kwestionuje wysokość szkody ustaloną przez biegłego w tamtej sprawie, natomiast strona pozwana stoi na stanowisku, iż Sąd w niniejszej sprawie jest związany zarówno ustaleniami faktycznymi w zakresie odpowiedzialności co do zasady jak i wysokości.

W piśmie procesowym z dnia 3-07-2020 r. powódka potwierdziła, że W. L. (1) dokonała na jej rzecz wpłat środków: 1) 41 899, 10 zł w dniu 5-02-2019 r., 2) 15 000 zł w dniu 26-11-2019 r., 3) 5 000 zł w dniu 9-12-2019 r., 4) 5 000 zł w dniu 23-12-2019 r., 5) 52 675, 06 zł w dniu 14-01-2020 r., 6) 10 800 zł w dniu 28-01-2020 r. Jednocześnie powódka wskazała, iż wszystkie te wpłaty miały już miejsce po wytoczeniu powództwa w niniejszej sprawie, co wino rzutować na kwestię kosztów procesu w przypadku, gdyby powództwo nie zostało uwzględnione choćby w części. W dacie wniesienia pozwu żadna płatność na rzecz powódki nie miała jeszcze miejsca. W ocenie powódki, czy powódka wygra, czy przegra ten proces, to i tak jego koszty obciążać będą pozwanego, z uwagi na to, że w dacie wytoczenia powództwa świadczenie nie było nawet w części spełnione.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W maju 2016 r. powódka wprowadziła się z ówczesnym mężem A. K. do domu przy ul. (...) w P. (usytuowanego na nieruchomości dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...); dalej: nieruchomość) którą zajmowała wówczas W. L. (1) wraz z mężem M. L. i pozwanym. Nieruchomość stanowiła współwłasność na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej W. L. (1) i jej męża M. L.. W domu przy ul. (...) w P. W. L. (1), jej mąż M. L. oraz pozwany zajmowali parter budynku, na którym zlokalizowano dwa pokoje, kuchnię i łazienkę. Na piętrze, przeznaczonym dla powódki również znajdowały się dwa pokoje i niewielka kuchnia, jednakże nie było tam łazienki. Aktem notarialnym – umowa darowizny z dnia 29-03-2001 r. W. L. (1) i jej mąż M. L. darowali D. i A. małżonkom K. udział wynoszący 1/2 części nieruchomości. Jednocześnie powódka i A. K. ustanowili na rzecz pozwanej i jej męża prawo użytkowania przedmiotu darowizny na 41 lat. Ponadto zobowiązali się do zapewnienia darczyńcom i ich synowi P. L. (pozwanemu) na czas ich życia, stałą opiekę, pomoc lekarską w razie potrzeby oraz pochówek. Strony wyraziły wzajemnie zgodę na dokonywanie rozbudowy budynku.

Następnie powódka, poprawić warunki mieszkaniowe, rozpoczęła proces inwestycyjny, zmierzający do rozbudowy domu położonego na przedmiotowej działce, na co zgodę wyrazili W. L. (1) i M., będący wówczas współwłaścicielami

nieruchomości. Inwestorem byli powódka i A. K.. Relacje między powódką a jej mężem A. K. z czasem uległy pogorszeniu. Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 17-02-2009 r. rozwiązał małżeństwo powódki z A. K.. Żadne z małżonków nie wniosło o podział majątku wspólnego. Nie dokonali także w późniejszym czasie tego podziału ani w postępowaniu sądowym ani przez zawarcie stosownej umowy. Po rozwodzie powódki i A. K. W. L. (1) i M. L. podjęli kroki zmierzające do odzyskania własności całej nieruchomości o w tym celu postanowili odwołać dokonaną na rzecz małżonków K. darowiznę. Powódka i A. K. zostali wezwani przez pozwaną i jej męża do dobrowolnego przeniesienia na ich rzecz udziału w nieruchomości. Powódka wyraziła zgodę na takie przeniesienie. A. K. odmówił zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości. Ostatecznie jednak w toku postępowania sądowego przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. pod sygn. I C 3342/08 z powództwa W. L. (1) i M. L. o zobowiązanie A. K. do złożenia oświadczenia woli, 7-05-2009 r. W. L. (1) i M. L. zawarli z A. K. ugodę sądową przenoszącą zwrotnie własność udziału w nieruchomości z byłego męża powódki na ich rzecz. Z kolei aktem notarialnym z 9-09-2009 r. powódka przeniosła nieodpłatnie prawo własności udziału w przedmiotowej nieruchomości na rzecz W. L. (2) i M. L..

Od czasu odwołania darowizny, a szczególnie od przełomu lat 2011/2012 wzajemne relacje powódki oraz W. L. (1) i M. L. pogorszyły się. 5-04-2012 r. zmarł mąż W. L. (1) M. L.. Po M. L. nie został przeprowadzony dział spadku. Powódka i W. L. (1) przestały się odwiedzać i normalnie ze sobą rozmawiać. Ostatecznie powódka wydała pozwaną lokal w kwietniu 2014 r., a następnie W. L. (1) sprzedała przedmiotową nieruchomość, w którym zamieszkały dwie nowe rodziny.

Nakłady na nieruchomość obejmowały m.in. rozbudowę budynku, przebudowę klatki schodowej i wiatrołapu oraz remont wewnątrz istniejącego już wcześniej budynku. W wyniku rozbudowy budynek został przystosowany do użytkowania przez dwie rodziny. Prace objęły w szczególności wybudowanie i częściowe wyremontowanie istniejącej części korytarza na parterze, wybudowanie schodów żelbetowych wyłożonych płytkami ceramicznymi wraz z wejściem do klatki, wybudowanie salonu z balkonem, wyremontowanie trzech sypialni, aneksu kuchennego, wybudowanie łazienki z toaletą, garderoby oraz wyremontowanie korytarza na piętrze i w piwnicy. Wymieniono również okna na nowe (12 sztuk), obłożono schody, wykonano ogrodzenie frontowe, pokrycie dachu wraz z orynowaniem, kominek wraz z jego podłączeniem, panele wraz z montażem, wylano posadzki na II piętrze budynku, położono płytki, wykonano oświetlenie sufitowe, szafę w garderobie, parapety, piec gazowy, piec centralnego ogrzewania, ocieplenie i opierzenie całego budynku, położono ze zewnętrzną boazerię, zamontowano drzwi do pokoi wraz z ościeżnicami i kostkę brukową na ogrodzie. Wykonano też instalacje wodociągową, elektryczną, sanitarną i gazową.

Przedmiotowe nakłady w przeważającej mierze stanowiły nakłady użyteczne.

Postanowieniem z dnia 10-10-2012 r. w sprawie o sygnaturze I Ns 407/12 Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. stwierdził, że spadek po M. L., synu S. i C., zmarłym w dniu 5-04-2012 r. w P., ostatnio stale zamieszkałym w P. na podstawie ustawy nabyli jego żona W. L. (1), córka W. i J. oraz jego syn P. L., syn M. i W. każdy z nich po 1/2 części. Przedmiotowe postanowienie uprawomocniło się z dniem 31-10-2012 r. W. L. (1)

Pozwem z dnia 15-09-2014 r. powódka wniosła do Sądu Okręgowego w Poznaniu o zobowiązanie pozwaną W. L. (1) do zapłacenia na swoją rzecz kwoty 100 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powódka jako podstawę faktyczną wskazała, iż poczyniła na nieruchomość położoną ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), w szczególności w okresie od 2002 roku do 2004 r., wskazując szczegółowo zakres dokonanych nakładów. Podstawa faktyczna powództwa w zakresie poczynionych przez powódkę nakładów była tożsama z podstawą powołaną w pozwie wniesionym w niniejszej sprawie. Sprawa była prowadzona pod sygnaturą XVIII C 161/15. Pismem procesowym z dnia 12-12-2016 r. powódka rozszerzyła powództwo i wniosła o zapłatę przez pozwaną na rzecz powódki kwoty 162 164 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6-10-2012 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 26-11-2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15 zasądził od pozwaną na rzecz powódki kwotę 36 350 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3-12-2016 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

A. K. umową z dnia 21-05-2019 r. przełał na rzecz syna K. K. (2), przysługującą mu wierzytelność o zwrot nakładów na nieruchomości. Następnie K. K. (2) umową z dnia 29-08-2019 r. przełał na rzecz powódki przedmiotową wierzytelność.

Na skutek apelacji powódki od ww. wyroku Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 14-11-2019 r. w sprawie o sygnaturze I ACa 168/19 zmienił zaskarżony wyrok: w punkcie 1 w ten sposób, że podwyższył zasądzoną od pozwanej na rzecz powódki kwotę 36 350 zł do kwoty 117 432 zł i ustalił termin płatności ustawowych odsetek, a od 1-01-2016 r. ustawowych odsetek za opóźnienie a) od kwoty 44 731, 26 zł za okres od 10-12-2014 r. do 25-04-2017 r., b) od kwoty 55 268, 74 zł od 10-12-2014 r. do dnia zapłaty, c) od kwoty 17 432, od 21-12-2016 r. do dnia zapłaty, w punkcie 3. w ten tylko sposób, że koszty niniejszego procesu rozłożył na strony w proporcji 1/4 powódka i 3/4 pozwana; w pozostałym zakresie apelację oddalił.

okoliczności bezsporne, a nadto zeznania świadka W. L. (1)

W. L. (1) przełała w okresie od dnia 5-02-2019 r. do dnia 28-01-2020 r. na rzecz powódki łącznie kwotę 136 074, 16 zł w sześciu transzach: 1) kwotę 41 899, 10 zł w dniu 5-02-2019 r. wskazując w tytule przelewu „wyrok SO Poznań XVIII C 161/15 z 26-11-2018 odsetki na (...)”; 2) kwotę 52 675, 06 zł w dniu 14-01-2020 r., wskazując w tytule przelewu „należność zgodna z punktem 1 wyrok SA z dnia 14.XI.2019 P.11 syg.akt I ACA 168/19 wpłacająca W. L. (1)”; 3) kwotę 10 800 zł w dniu 28-01-2020 r., wskazując w tytule przelewu „syg.akt I ACA 168/19 należność zgodna z punktem 1 wyrok SA z dnia 14XI 2019 wpłacająca W. L. (1); 4) kwotę 15 000 zł w dniu 26-11-2019 r., wskazując w tytule przelewu należność zgodna z punktem 1 wyrok SA z dnia 14.XI.2019 syg akt ACA 168/19 wpłacająca W. L. (1); 5) kwotę 5 000 zł w dniu 23-12-2019 r. wskazując w tytule przelewu „należność zgodnie z punktem 1 wyrok SA z dnia 14.XI.2019 syg akt I ACA 168/19 wpłacająca W. L. (1); 6) kwotę 5 000 zł w dniu 9-12-2019 r. wskazując w tytule przelewu „należność zgodnie z punktem 1 wyrok SA z dnia 14 XI 2019 syg akt I ACA 168/19 wpłacająca W. L. (1).

okoliczności niesporne, a nadto dowody: potwierdzenia przelewów (k. 555 – 560)

Powyższy stan faktyczny był zasadniczo niesporny między stronami. Na rozprawie w dniu 22-06-20 r. profesjonalni pełnomocnicy stron oświadczyli, że stan faktyczny w niniejszej sprawie, co do zasady odpowiedzialności jest niesporny i jest tożsamy z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15. W konsekwencji Sąd uznał za ustalone i bezsporne przytoczone szczegółowe wyżej fakty, które zostały poczynione przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15 w zakresie zasady odpowiedzialności. Strony zgodnie powołały się na ustalenia faktyczne poczynione w tej sprawie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, a zatem fakty te należało uznać za przyznane na podstawie przepisu art. 229 k.p.c.

Za wiarygodne Sąd uznał również dokumenty w postaci potwierdzenia przelewów dokonanych przez W. L. (1) na rzecz powódki. Fakty stwierdzone w tych dokumentach na które powołała się strona pozwana, zostały przyznane przez stronę powodową, a przyznanie ich świetle treści tych dokumentów nie budziło wątpliwości Sądu.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka W. L. (1), co do zakresu nakładów poczynionych przez powódkę na nieruchomości, a także, iż zakres nakładów wskazanych w podstawie faktycznej powództwa w niniejszej sprawie jest tożsamy z zakresem nakładów powołanych przez powódkę w podstawie faktycznej powództwa w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15. Sąd dał również wiarę zeznaniom W. L. (1) co do faktu, spełnienia świadczenia na rzecz powódki, które zostało zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie o sygnaturze XVIII C 161/15, z wyłączeniem kwoty 5 400 zł. Ze względów wskazanych w treści uzasadnienia dotyczącej rozważań prawnych, zeznania co do faktów, iż świadczenia to zostało spełnione z wyłączeniem kwoty 5 400 zł pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia. Za wiarygodne Sąd uznał również, że po śmierci M. L., nie został przeprowadzony po nim dział spadku.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania przesłuchanej w charakterze strony powódki, z tym, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia były jej zeznania dotyczące jej sytuacji majątkowej.

Postanowieniem z dnia 13-07-2020 r. wydanym na rozprawie w pkt 1. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości nakładów dochodzonych

pozwem w niniejszej sprawie, natomiast w pkt 2. tego postanowienia oddalił wniosek pełnomocnika pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn.. XVIII C 161/15 oraz wniosek pełnomocnika pozwanej o zobowiązanie biegłego ze sprawy XVIII C 161/15 do aktualizacji opinii w oparciu o aktualne ceny.

Pełnomocnik powódki wniósł zastrzeżenie do protokołu w zakresie pkt 1. ww. postanowienia, zarzucając Sądowi naruszenie art. 278 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., argumentując, że przeprowadzenie tego dowodu było zasadne.

Oddalając postanowieniem z dnia 13-07-2020 r. ww. wnioski dowodowe w oparciu o przepis art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. mając na uwadze, że przeprowadzenie wnioskowanych dowodów było nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Z przyczyn szczegółowo omówionych w części uzasadnienia dotyczącej rozważań prawnych Sąd doszedł bowiem do przekonania, że roszczenie dochodzone pozwem w niniejszej sprawie wygasło na skutek spełnienia tego świadczenia w całości przez dłużnika solidarnego W. L. (1), na skutek dokonania wpłat na rzecz powódki łącznej kwoty 130 374, 16 zł w okresie od dnia 5-02-2019 r. do dnia 28-01-2020 r.. Prowadzenie zatem postępowania dowodowego na okoliczność wysokości nakładów poczynionych przez powódkę na nieruchomości o której mowa w pozwie i ustalania wartości tych nakładów nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, skoro roszczenia dochodzone niniejszym pozwem wygasło.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Powódka wywodziła swoje roszczenie przeciwko pozwanemu, z faktu poczynieniu nakładów na nieruchomość. Jako podstawę odpowiedzialności pozwanego wskazała fakt, iż jest on spadkobiercą M. L. w 1/2, który to spadkodawca w okresie dokonywania przez powódkę nakładów był współwłaścicielem nieruchomości. Poza przedmiotem sporu pozostawał fakt i zakres poczynionych przez powódkę nakładów na nieruchomość w okresie, gdy współwłaścicielami nieruchomości byli W. L. (1) i M. L.. Niesporny był również fakt, iż przedmiotowe nakłady zostały poczynione na nieruchomość z majątku wspólnego małżeńskiego powódki i jej ówczesnego męża A. K.. W dalszej kolejności należało mieć na uwadze, że małżeństwo powódki D. K. i A. K. zostało rozwiązane przez rozwód, już po poczynieniu tychże nakładów przez D. K. i A. K.. Skoro zatem roszczenie o zwrot nakładów na nieruchomość wchodziło do majątku wspólnego małżeńskiego D. K. i A. K., to po rozwiązaniu małżeństwa, wobec ustania wspólności ustawowej, ich udziały w przedmiotowej wierzytelności były równe i wynosiły po 1/2 (art. 50¹ k.r.o.). Jak wynika bowiem z poczynionych ustaleń faktycznych D. K. i A. K. nie przeprowadzili postępowania o podział majątku wspólnego, ani też nie zawierali umowy majątkowej małżeńskiej, która by regulowała w inny sposób udziały w majątku wspólnym po ustaniu wspólności majątkowej. Jednakże należało mieć na uwadze fakt, że wierzytelność z tytułu zwrotu nakładów na nieruchomość w zakresie w jakim przysługiwała A. K., została przelana przez niego najpierw na jego syna K. K. (2), który przelał ją następnie (w niezmienionym zakresie) na powódkę. Fakty dokonania przelewu wierzytelności nie był kwestionowany przez żadną ze stron. W konsekwencji należało przyjąć, że wierzytelność w zakresie nakładów poczynionych na nieruchomość w części w której przysługiwała A. K. została przeniesiona skutecznie na powódkę, zgodnie z przepisem art. 509 k.c. W konsekwencji należało przyjąć, że powódce przysługiwała cała wierzytelność z tytułu poczynionych nakładów na nieruchomość. Nie ulega również wątpliwości, iż powódka wywodziła swoje roszczenie o zwrot nakładów z tej samej podstawy faktycznej (poczynienia nakładów na nieruchomość w określonym zakresie) zarówno w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygnaturze XVIII C 161/15, jak i w sprawie niniejszej, kierując jednak pozwy przeciwko innym podmiotom, tj. W. L. (1) w sprawie XVIII C 161/15, a P. L. w sprawie niniejszej.

Dalej zauważyć należy, że – co również było poza przedmiotem sporu – nakłady na nieruchomość zostały poczynione przez A. K. i powódkę w okresie, gdy współwłaścicielami nieruchomości w 1/2 części na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej byli W. L. (1) i M. L., którzy następnie na skutek zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości przez A. K. i powódkę ponownie stali się właścicielami całej nieruchomości. W konsekwencji należało przyjąć, że przeciwko W. L. (1) i M. L. przysługiwało powódce roszczenie o zwrot nakładów na nieruchomość, które poczyniła wraz z A. K. na nieruchomości. Należy przy tym zauważyć, że odpowiedzialność W. L. (1) i A. L. za nakłady poczynione przez A. K. i powódkę była odpowiedzialnością solidarną. Skoro bowiem roszczenie o zwrot nakładów na nieruchomość stanowi zobowiązanie dotyczące wspólnego mienia małżonków, to zgodnie z przepisem art. 370 k.c. ich odpowiedzialność jest solidarna. W wyniku śmierci M. L. w dniu 5-04-2012 r., w jego prawa i obowiązki wstąpili jego następcy prawni, tj.

małżonka W. L. (1) w 1/2 części oraz syn P. L. w 1/2 części, co zostało stwierdzone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. z dnia 10-10-2012 r. w sprawie o sygnaturze I Ns 407/12. Po M. L. do dnia wyrokowania nie został przeprowadzony dział spadku. W konsekwencji, stosownie do treści przepisu art. 1034 k.c. odpowiedzialność spadkobierców M. L. tj. pozwanego i W. L. (1) za zobowiązania M. L. (długi spadkowe) jest odpowiedzialnością solidarną. Stosownie zaś do treści przepisu art. 366 k.c. solidarność dłużników polega na tym, że kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, **a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych**. Aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani. Mając na uwadze, że M. L. i W. L. (1) odpowiadali solidarnie za poczynione nakłady na nieruchomości, to solidarność ta (z W. L. (1)) utrzymuje się również wobec następców prawnych M. L.. W konsekwencji za przedmiotowe zobowiązanie odpowiadają solidarnie z W. L. (1) następcy prawni M. L. tj. P. L. i W. L. (1). Spełnienie zatem świadczenie w całości lub w części przez jednego z dłużników solidarnych (P. L. albo W. L. (1)) zwalnia w tym zakresie drugiego z dłużników solidarnych. Zatem spełnienie świadczenia przez W. L. (1) skutkowało zwolnieniem pozwanego P. L. z obowiązku świadczenia w zakresie w jakim świadczenie to zostało spełnione.

Nie może ulegać wątpliwości, że roszczenie dochodzone niniejszym pozwem od P. L. było co do swej istoty tożsame z roszczeniem dochodzonym od W. L. (1) w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygnaturze XVIII C 161/15, z tą różnicą, że w niniejszej sprawie powódka dochodziła tylko części tego roszczenia.

D. K. domagała się od pozwanego kwoty 60 811,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty (przy czym datą złożenia pozwu była data złożenia pozwu skierowanego do Tutejszego Sądu w placówce operatora pocztowego, co miało miejsce w dniu 2-03-2018 r.). W. L. (1) zaś na poczet zaspokojenia roszczenia dochodzonego od niej przez D. K. w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygnaturze XVIII C 161/15 uiszczała w okresie od dnia 5-02-2019 r. do dnia 28-01-2020 r. łącznie kwotę 136 074, 16 zł. Skoro zatem na dzień 28-01-2020 r. wartość roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie wraz z odsetkami za opóźnienie wynosiła 68 940, 25 zł (należność dochodzona pozwem: 60 811, 50 zł, odsetki: 8 128, 75 zł), a W. L. (1) do tego dnia spełniła świadczenie jako współdłużnik solidarny do kwoty 136 074, 16 zł to nie może ulegać wątpliwości, że część świadczenia dochodzona od P. L. wygasła w całości. W konsekwencji skoro na dzień wyrokowania roszczenie dochodzone niniejszym pozwem wygasło w całości (najpóźniej w dniu 28-01-2020 r.), to prowadzenie postępowania dowodowego (w szczególności przeprowadzanie dowodów z opinii biegłego) dla ustalenia jego wysokości było bezprzedmiotowe. Skoro roszczenie na dzień wyrokowania powódce już nie przysługiwało to powództwo należało oddalić, o czym orzeczono w pkt 1. na podstawie wyżej powołanych przepisów.

W zakresie kosztów postępowania wskazać należy, że stosownie do treści przepisu art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia prawa i celowej obrony (koszty procesu). W niniejszej sprawie należało mieć na uwadze, że jakkolwiek roszczenie dochodzone pozwem zostało zaspokojone w całości na skutek zapłaty przez dłużnika solidarnego, to nastąpiło to już po wytoczeniu powództwa. W konsekwencji należy uznać, że koszty procesu poniesione przez powoda stanowiły koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw. W konsekwencję należy przyjąć, że strona powodowa jest stroną „wygrywającą” proces. Sąd w całości podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 6-11-1984 r. w sprawie o sygnaturze IV CZ 196/84 (LEX 8642), iż: za stronę przegrywającą sprawę w rozumieniu przepisów o kosztach procesu należy także uważać pozwanego, których w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczeniem czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa. W ocenie Sądu cytowany wyżej pogląd znajduje zastosowanie również w wypadku spełnienia świadczenia przez współdłużnika solidarnego już po wytoczeniu powództwa.

Do kosztów poniesionych przez powódkę zaliczyć należy koszty zastępstwa procesowego przez radcę prawnego, tytułem pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu obliczone na podstawie § 8 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3-10-2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego P. W. (1) z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715 ze zm.; dalej: Rozporządzenie) w wysokości 3600 zł (wartość przedmiotu sprawy wynosiła 60 812 zł, a zatem mieściła się w

przedziale powyżej 50 000 zł do 200 000 zł, co uzasadniało zastosowanie § 8 pkt 6 Rozporządzenia), z tym, że kwota ta (na podstawie przepisu § 4 ust. 3 Rozporządzenia w zw. z § 4 ust. 1 i 2 Rozporządzenia) została podwyższona o kwotę podatku od towarów i usług w wysokości 23%, co łącznie daje kwotę 4 428 zł. Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt 2. wyroku.

Stosownie do treści przepisu art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28-07-2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 poz. 1398; dalej: UKSC) kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Powódka została zwolniona od uiszczenia opłaty sądowej od pozwu, postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29-01-2019 r. w sprawie o sygn.. II Cz 34/19. Opłata ta wynosiła 3 041 zł (stanowiła bowiem 5% wartości przedmiotu sporu wynoszącej 60 812 zł), a powódka nie miała obowiązku jej uiszczenia z uwagi na zwolnienie od kosztów. Ponieważ pozwanego, jak wskazano wyżej, uznano za stronę przegrywającą sprawę, to stosując odpowiednio przepis art. 98 § 1 k.p.c. należało go obciążyć obowiązkiem uiszczenia opłaty od pozwu w całości. Mając powyższe na uwadze Sąd w pkt 3. wyroku na podstawie wyżej powołanych przepisów nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Obornikach kwotę 3 041 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu od której uiszczenia powódka została zwolniona.

asesor sądowy Tomasz Vogt-Kostecki